

ΝΑΤΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

**ΦΑΚΕΛΟΣ ΥΛΙΚΟΥ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ**

- Κριτήρια Αξιολόγησης με τις απαντήσεις σύμφωνα με το νέο τρόπο διδασκαλίας ΦΕΚ5136 (3/10/22)
- Συνδυαστικά κριτήρια αξιολόγησης.
- Παράλληλα Κείμενα με τις απαντήσεις.
- Κείμενα Αυτενέργειας ως παράλληλα κείμενα με εισαγωγικό σημείωμα και τις απαντήσεις.
- Βιβλιογραφία για παραπομπές.

Εκδόσεις: Φιλολογικό Σχολείο

ISBN: 978-618-86530-2-3

ΔΕΙΓΜΑ

e-book

**ΥΛΙΚΟ ΣΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ
ΑΛΛΑΓΩΝ ΣΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΦΕΚ 5136
(3/10/22)**

- **ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΕ ΚΑΘΕ ΕΝΟΤΗΤΑ**
- **ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΤΙΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ
ΕΝΟΤΗΤΕΣ**
 - **ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ**
- **ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΩΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ
ΚΕΙΜΕΝΑ**

ΝΑΤΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

**Φιλολόγος- Υποψήφιος Διδάκτωρ κλασικής
φιλολογίας-Καθηγητής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
-Εισηγητής Σεμιναρίων για τα Αρχαία Ελληνικά στο
Λύκειο - Συγγραφέας σχολικών βοηθημάτων**

ΝΑΤΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Διόρθωση : Δημήτριος Νάτσης

Επιμέλεια : Ολυμπία Ζουρνατζή

Εκδόσεις: Φιλολογικό σχολείο

Διεύθυνση / Κεντρική Διάθεση: Σερρών 51, Κορυδαλλός, 18120

Τηλ.: +30 210 4945323

Email : info@filologikosxoleio.gr

Web site / e-shop: <https://filologikosxoleio.gr/>

ISBN : 978-618-86530-2-3

Ἡ πνευματικὴ ἰδιοκτησία ἀποκτάται χωρὶς καμιά διατύπωση καὶ χωρὶς τὴν ἀνάγκη ρητρᾶς ἀπαγορευτικῆς τῶν προσβολῶν τῆς. Ἐπισημαίνεται πάντως ὅτι κατὰ τὸ Ν.2387/20 (ὅπως ἔχει τροποποιηθεῖ μὲ τὸ Ν. 2121/93 καὶ ἰσχύει σήμερον) καὶ κατὰ τὴ Διεθνή Σύμβαση τῆς Βέρνης (ποῦ ἔχει Κυρωθεῖ μὲ τὸ Ν.100/1975) ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευση, ἡ ἀποθήκευση σὲ κάποιο σύστημα διάσωσης καὶ γενικὰ ἡ ἀναπαραγωγή τοῦ παρόντος ἔργου, μὲ ὅποιοδήποτε τρόπο ἢ μορφή, τμηματικὰ ἢ περιληπτικὰ, στὸ πρωτότυπο ἢ σὲ μετάφραση ἢ ἄλλη διασκευή, χωρὶς γραπτὴ ἄδεια τοῦ ἐκδότη.

Δημήτρης Νάτσης

Περιεχόμενα

1^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	10
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 1 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	11
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 2 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	17
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 3 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	20
ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΩΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ.....	22
1 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	22
2 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	29
3 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	33
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ 1^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	39
1 ^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ : Αριστοτέλους, Μετά τὰ Φυσικὰ Α, 2, 98b12-28	40
2 ^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ : Ἐπικούρου, Ἐπιστολὴ πρὸς Μενοικέα 122	48

2^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	54
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 4 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	55
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 5 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	58
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 6 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	62
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 7 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	64
ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΩΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ.....	69
4 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	69
5 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	75
6 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	81
7 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	87
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ 2^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	92
1 ^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ : Πλάτωνος, Πρωταγόρας 320d-323a.....	93
2 ^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ : Πλάτωνος, Πρωταγόρας 322e-323a	102
3 ^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ : Αριστοτέλους, Πολιτικά 1253a2-15-16.....	110

3^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	118
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 8 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	119
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 9 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	121
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 10 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	124
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 11 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	126
ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΩΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ.....	129
8 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	129
9 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	134
10 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	140
11 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	145
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ 3^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	151
1 ^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ : Πλάτωνος, Πολιτεία 514Α- 515Β	152
2 ^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ : Πλάτωνος, Πολιτεία 518b- 519a.....	161
3 ^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ : Πλάτωνος, Πολιτεία 519B- 520Α	170
4 ^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ : Άριστοτέλους, Πολιτικά Θ 2, 1-4 180	

4^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	188
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 12 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	189
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 13^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	191
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 14 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	193
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 15 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	196
ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΩΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ.....	200
12 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	200
13 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	205
14 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	209
15 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	212
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ 4^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	216
1 ^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ : Αριστοτέλους, Ἠθικά Νικομάχεια Β1, 3-4 + 5-8	217
2 ^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ : Αριστοτέλους, Ἠθικά Νικομάχεια, Β6, 9-13.....	225

5^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	236
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 16 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	237
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 17 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	240
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 18 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	242
ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΩΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ.....	246
16 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	246
17 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	250
18 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	254
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ 5^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	259
1 ^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ : Άριστοτέλους, Πολιτικά, Α' 1252 a 1-7.....	260
2 ^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ : Άριστοτέλους, Πολιτικά, Γ'6, 3-4.....	267

6^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	274
ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 21 ^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	275
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ 6^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ.....	278
ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ : Πλουτάρχου, Περί Ἀλεξάνδρου τύχης καὶ ἀρετῆς, 6 329A-D	279
<u>ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΙΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ</u>	288
1 ^ο ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ.....	289
2 ^ο ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ.....	297
3 ^ο ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ.....	307
4 ^ο ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ.....	318
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	327
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	332

3^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ - Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

8^η-9^η-10^η-11^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΩΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Δημήτρης Νάτσης

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 8^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

1^ο παράλληλο κείμενο : Όμηρου, Όδύσσεια Μ 39-55

Στην Όδύσσεια η Κίρκη δίνει οδηγίες στον Οδυσσέα για την διαδρομή που πρέπει να ακολουθήσει φεύγοντας από το νησί της, ώστε να προφυλαχτεί και να προφυλάξει τους συντρόφους του από τους κινδύνους της θάλασσας. Ένα από τα εμπόδια είναι οι Σειρήνες.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Θα φτάσεις πρώτα στις Σειρήνες, αυτές που καταθέλγουν
όλους τους θνητούς, όποιος βρεθεί στα μέρη τους.
Αν κάποιος πλησιάσει ανύποπτος κι ακούσει των Σειρήνων
τη φωνή, δεν γίνεται να τον χαρούν ξανά στον γυρισμό του
γυναίκες και μικρά παιδιά. τον θέλγουν οι Σειρήνες
με το οξύφωνο τραγούδι τους,
σ' ένα λιβάδι καθισμένες, γύρω σωρός τα κόκαλα,
σάρκες ανθρώπων σαπισμένες, φαγωμένα δέρματα.
Σε συμβουλεύω να τις προσπεράσεις. όσο για τους συντρόφους σου,
γλυκό κερί σαν μέλι μάλαξε και βούλωσε μ' αυτό τ' αφτιά τους,
ώστε κανείς από τους άλλους να μην το ακούσει το τραγούδι τους.
Μόνος εσύ μπορείς να τις ακούσεις, αν το θελήσεις·
θα πρέπει ωστόσο, εκεί στο πλοίο που θα φεύγει γρήγορα,
χέρια και πόδια να σε δέσουν, όρθιο πάνω στο κατάρτι,
με τα σχοινιά πλεγμένα γύρω του· κι έτσι να ακούσεις, να απολαύσεις
των Σειρήνων τη φωνή.
Κι αν τους συντρόφους σου παρακαλείς, αν τους φωνάζεις να σε λύσουν,
Εκείνοι ακόμη πιο σφιχτά, με περισσότερα σχοινιά θα πρέπει να σε δέσουν.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟ 1^ο ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Να συγκρίνετε τους δεσμώτες του πλατωνικού σπηλαίου με τους συντρόφους αλλά και με τον Οδυσσέα. Να προσέξετε ιδιαίτερα την λειτουργία μιας αίσθησης : της ακοής.

Οι άνθρωποι και στα δύο κείμενα, δηλαδή και σε αυτό του Πλάτωνα και σε αυτό του Ομήρου, παρασύρονται από το ψέμα που προσφέρουν οι αισθήσεις. Θα πρέπει, όμως, και στα δύο κείμενα, οι άνθρωποι να μη συμπαρασυρθούν από την ψευδαίσθηση που προσφέρουν οι αισθήσεις.

Η κατάσταση που περιγράφεται στο κείμενο από την Οδύσεια μοιάζει με το σπήλαιο, που είναι ο ψευδής κόσμος, τόσο στο επίπεδο της εικασίας όσο και στο επίπεδο της πίστewς.

Η *είκασία* είναι το πρώτο επίπεδο του σπηλαίου που παριστάνει τις εικόνες και τα κάθε λογής ομοιώματα του αισθητού κόσμου. Οι δεμένοι στην σπηλιά βλέπουν μπροστά τους στον τοίχο να προβάλλονται μόνο οι σκιές των αντικειμένων που κινούνται πίσω τους, να ακούν τους αντίλαλους αυτών, δηλαδή τα ομοιώματα των αισθητών. Η *πίστις* είναι το δεύτερο επίπεδο του σπηλαίου, που περιέχει τα συγκεκριμένα αντικείμενα του ορατού κόσμου· περιέχει τα πρότυπα των εικόνων και των ομοιωμάτων που εμφανίζονται στο επίπεδο της εικασίας. Αν, λοιπόν, ελευθερωθούν από τα δεσμά τους οι δεσμώτες, θα μπορέσουν να δουν τα ίδια τα πράγματα στην λάμψη της τεχνικής φωτιάς, και επίσης και την ίδια την φωτιά, τα οποία ωστόσο δεν παύουν να είναι οι απεικονίσεις των ιδεών. Εμπιστεύονται όμως οι άνθρωποι τις αισθήσεις τους, όραση και ακοή, δηλαδή την άμεση αισθητική αντίληψη.

Ο Πλάτωνας, βέβαια, προτείνει την διαφυγή από τα πάθη της ύλης και των αισθήσεων δια της λογικής και της παιδείας, ενώ ο Όμηρος δια της βίας και του εξαναγκασμού.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ 9^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

1^ο παράλληλο κείμενο : *Ἐπικούρου, ἐπιστολὴν πρὸς Ἡρόδοτον 38*

Ἡ Ἐπιστολή στον Ἡρόδοτο ἀποτελεῖ σύνοψη τῆς φυσικῆς θεωρίας του Ἐπικούρου, του ατομισμού του που εἶναι ἐπηρεασμένος ἀπὸ τις ιδέες του Δημόκριτου (περ.460-περ.370 π.Χ.). Στὸ ἀπόσπασμα ἐκθέτει μερικές μεθοδολογικές ἀρχές για τὴν πορεία τῆς ἐρευνας τῆς ἀλήθειας.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἡρόδοτε, πρέπει πρῶτα να ορίσουμε επακριβῶς τις ἐννοιες που συνδέονται με τις λέξεις, ὥστε να μπορούμε - με ἀναφορὰ σε αὐτές τις ἐννοιες - να ἐκφέρουμε κρίσεις σχετικὰ με τις γνώμες, τις ἐρευνες ἢ τις ἀπορίες μας· και να μην ἀφήνουμε ὅλα τα πράγματα ἀξεκαθάριστα, γιατί οι ἀποδείξεις μας θα χάνονται στο ἀπειρο, οὔτε να χρησιμοποιούμε κούφιας λέξεις. Γιατί εἶναι ἀνάγκη το πρωταρχικό νόημα κάθε λέξης να εἶναι φανερό και να μην χρειάζεται πρόσθετη ἀπόδειξη, εφόσον θέλουμε να ἔχουμε κάποιο συγκεκριμένο σημεῖο ἀναφορὰς, ὅταν ἐρευνούμε, προβληματιζόμαστε ἢ εικάζουμε. Ἐπίσης, θα πρέπει να στηριζόμαστε ἐξ ὀλοκλήρου στις αἰσθήσεις μας και συγκεκριμένα στις ἀμεσες παραστάσεις εἴτε του νου εἴτε κάποιου ἄλλου κριτηρίου [των ἐπιμέρους αἰσθήσεων], καθὼς και στα ὑπαρκτά αἰσθήματά μας [τὴν ἡδονή και τὸν πόνο], προκειμένου με βάση αὐτά να μπορούμε να ἐκφέρουμε κρίσεις τόσο για ὅσα περιμένουν ἐμπειρική ἐπιβεβαίωση ὅσο και για τα ἀδηλα πράγματα [που δεν γίνονται ἀντιληπτά ἀπὸ τις αἰσθήσεις].

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟ 1^ο ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ποιά είναι τα πρώτα βήματα για να ερευνήσουμε κάποιο ζήτημα σύμφωνα με τον Επίκουρο; Υπάρχουν ομοιότητες και διαφορές σε σχέση με όσα αναφέρονται στο πλατωνικό απόσπασμα;

Ο Επίκουρος προτείνει την ανεύρεση της αλήθειας μέσω των αισθήσεων, των ψυχικών αισθημάτων, των ορμών, αλλά και της λογικής, ώστε επαγωγικά να κατανοήσουμε και να αποφανθούμε τόσο ως προς τα φανερά όσο και ως προς τα άδηλα.

Για τον Επίκουρο σκοπός της ζωής είναι η ευδαιμονία, η οποία βρίσκεται μόνο στις ηδονές, και τις σωματικές και τις ψυχικές, διότι είναι σύμφωνες με την φύση μας και απ' αυτές ορμώμενοι επιλέγουμε ή αποφεύγουμε κάτι στην ζωή. Οι ψυχικές ηδονές αποτελούν την προϋπόθεση για την ευδαιμονία, διότι μάς βοηθούν να απαλλαγούμε από τον σωματικό πόνο και την ψυχική ταραχή, ώστε με υπεροχή, ηπιότητα και εγκαρτέρηση να αντιμετωπίζουμε οποιαδήποτε επικίνδυνη και ταραχώδη κατάσταση στην ζωή μας και εν τέλει να ευτυχήσουμε.

Στην ψυχική ηδονή, που μπορεί να επιφέρει την ευδαιμονία, κατά τον Επίκουρο μπορεί να συμβάλει η φιλοσοφία, ώστε να καλλιεργηθούμε ψυχικά με εγκαρτέρηση, ηπιότητα και υπομονή για να ευτυχήσουμε.

Για τον Πλάτωνα, όμως, τα πράγματα είναι εκ διαμέτρου αντίθετα. Ο Πλάτωνας απορρίπτει τις αισθήσεις και τις ορμές, ως αποτέλεσμα της ύλης που μάς κρατά εγκλωβισμένους στον ψευδή κόσμο, απορρίπτει και τις ψυχικές αντιδράσεις. Ο Πλάτωνας θεμελιώνει την αλήθεια και την ευδαιμονία μόνο στην Λογική και στην Παιδεία, ώστε να ανέλθουμε στον κόσμο των Ίδεων.

Για τον Πλάτωνα ο άνθρωπος μπορεί να λυτρωθεί από τα δεσμά της φαινομενικότητας που τον κρατούν εγκλωβισμένο

Δημήτρης Νάτσης

στην άγνοια και στην πλάνη, και να ορθωθεί στο φως της αλήθειας μόνο μέσω της Λογικής και της Παιδείας.. Η λύτρωσή του είναι δύσκολη. Είναι μια συνεχής και επίμοχθη πορεία γεμάτη δυσπρόβλεπτα εμπόδια και αναγκασμούς [βέβαια, ο Σωκράτης στην απολογία του προσθέτει και την διαίσθηση].

Τα μόνα κοινά σημεία μεταξύ των δύο φιλοσόφων που μπορούμε να εντοπίσουμε είναι εν μέρει η λογική και κυρίως ο ακριβής ορισμός των εννοιών.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΩΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

1^ο κείμενο αυτενέργειας : Πλάτωνος, Πολιτικός 290c - e

Εισαγωγή

Στο έργο Πολιτικός διερευνάται η φύση του πολιτικού άνδρα. Κατά τον Πλάτωνα, όπως φαίνεται στο έργο αυτό, το πολιτικό ιδεώδες ολοκληρώνεται στον αληθινό πολιτικό άνδρα που κατέχει την αληθινή γνώση (κόσμου Ίδεων και Άγαθού) και που χάριν αυτής της κατοχής υπερβαίνει κάθε γραπτή νομοθεσία.

Αυτό ακριβώς ισχυριζόταν και στην Πολιτεία, δηλαδή πως χάριν της σωστής αγωγής των φυλάκων - κυβερνητών η νομοθεσία είναι περιττή.

Το έργο αυτό του Πλάτωνα εντάσσεται στα τελευταία έργα του, άρα είναι και αρκετά λιγότερες οι επιρροές από τον Σωκράτη. Αυτό εξ άλλου φαίνεται από τό ότι ο Πλάτωνας προκρίνει μεν την διαλεκτική, αλλά θεωρεί πως πρέπει να φύγει από τον υποκειμενικό τρόπο και να περάσει στο αντικειμενικό και επιστημονικό επίπεδο. Την ίδια την θεωρία των Ίδεων την μεταφέρει σε πιο λογική φάση.

Ο πολιτικός πρέπει να είναι σαν τον Θεό, διότι αμφότεροι είναι ανώτεροι. Και οι δύο προστατεύουν ως ποιμένες τους ανθρώπους. Άρα, η πολιτική είναι η φροντίδα προς το ανθρώπινο πλήθος.

Στον διάλογο αυτόν κάποια στιγμή ο πολιτικός άνδρας παρομοιάζεται με τον υφαντή. Όπως, λοιπόν, ο υφαντής χρειάζεται τις βοηθητικές τέχνες για πρώτες ύλες, εργαλεία, κ.λπ., έτσι και ο πολιτικός άνδρας χρειάζεται όσους ασκούν τις βοηθητικές προς αυτόν και την πόλη τέχνες. Όπως ο υφαντής συνάγει και διαιρεί αναζητώντας το ορθό μέτρο, έτσι και ο σωστός πολιτικός άνδρας στην φιλοσοφία συνάγει και διαιρεί, ώστε τελικά ο μόνος κατάλληλος για διοίκηση είναι ο φιλόσοφος, διότι διακατέχεται από φρόνηση. Στο έργο αυτό εμφανίζεται ομοίως, όπως στην πολιτεία, η πεποίθηση του Πλάτωνα για την ορθή διακυβέρνηση.

Στην Αρχαία Αθήνα ο μέγας αρχιερέας λεγόταν βασιλεύς. Προήδρευε στις αρχαίες εορτές (Ανθεστήρια, Λήναια) και έκρινε τις δίκες ασέβειας και ιεροσυλίας.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο Πλάτων στον διάλογο αυτό (μεταξύ 367-360 π.Χ.) διερευνά την φύση του πολιτικού άνδρα. Οι δύο βασικοί συνομιλητές, ο Ξένος και ο Σωκράτης ο νεότερος, συμφωνούν ότι ο πολιτικός έχει την ανάγκη όσων ασκούν τις βοηθητικές τέχνες.

Ξένος : εἰσὶ δὲ οἱ τε περὶ μαντικὴν ἔχοντές τινος ἐπιστήμης διακόνου μόριον· ἐρμηνευταὶ γάρ που νομίζονται παρὰ θεῶν ἀνθρώποις.

Σωκράτης : Ναί.

Ξένος : Καὶ μὴν καὶ τὸ τῶν ἱερέων αὐτὸ γένος, ὡς τὸ νόμιμόν φησι, παρὰ μὲν ἡμῶν δωρεὰς θεοῖς διὰ θυσιῶν ἐπιστήμῳ ἐστὶ κατὰ νοῦν ἐκείνοις δωρεῖσθαι, παρὰ δὲ ἐκείνων ἡμῖν εὐχαῖς κτήσιν ἀγαθῶν αἰτήσασθαι· ταῦτα δὲ διακόνου τέχνης ἐστὶ που μόρια ἀμφοτέρω.

Σωκράτης : Φαίνεται γοῦν.

Ξένος : Ἦδη τοίνυν μοι δοκοῦμεν οἷόν γέ τινος ἵχνους ἐφ' ὃ πορευόμεθα προσάπτεσθαι. Τὸ γὰρ δὴ τῶν ἱερέων σχῆμα καὶ τὸ τῶν μάντεων εὖ μάλα φρονήματος πληροῦται καὶ δόξαν σεμνὴν λαμβάνει διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐγχειρημάτων, ὥστε περὶ μὲν Αἴγυπτον οὐδ' ἔξεστι βασιλέα χωρὶς ἱερατικῆς ἄρχειν, ἀλλ' ἐὰν ἄρα καὶ τύχη πρότερον ἐξ ἄλλου γένους βιασάμενος, ὕστερον ἀναγκαῖον εἰς τοῦτο εἰστελεῖσθαι αὐτὸν τὸ γένος· ἔτι δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων πολλαχοῦ ταῖς μεγίσταις ἀρχαῖς τὰ μέγιστα τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα θύματα εὗροι τις ἂν προσταττόμενα θύειν. Καὶ δὴ καὶ παρ' ὑμῖν οὐχ ἥκιστα δῆλον ὃ λέγω· τῷ γὰρ λαχόντι βασιλεῖ φασὶν τῆδε τὰ σεμνότατα καὶ μάλιστα πάτρια τῶν ἀρχαίων θυσιῶν ἀποδεδῶσθαι.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ἄρα : συμπερασματικό μόριο.

βιασάμενος : με τη βία.

εἰστελεῖσθαι : να μυηθεί, να εισχωρήσει.

τὸ σχῆμα : ο χαρακτήρας.

τὸ νόμιμον : η παράδοση, τα έθιμα.

διάκονος (επιθ.) : υπηρετικός, χρήσιμος.
ἐπιστήμων - ον + Απαρέμφατο : ο γνωρίζων ότι / να...
δωροῦμαι : λαμβάνω ως δώρον κάτι.
προσάπτομαι + γενική : πιάνομαι, αγγίζω κάτι.
βασιλεὺς (στην Αθήνα) : ο μέγας αρχιερέας.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ξένος : Υπάρχουν και αυτοί οι άνθρωποι που υπηρετούν την μαντική τέχνη· γιατί αυτοί κρίνονται ως ερμηνευτές των θεών στους ανθρώπους.

Σωκράτης : Έτσι είναι.

Ξένος : Βέβαια, το ιερατικό γένος, όπως η παράδοσή μας θεσπίζει, γνωρίζει κατά την κρίση τους να δίνει δώρα στους θεούς από εμάς μέσω θυσιών, και από την άλλη να ζητά από εκείνους (θεούς) για χάση μας αγαθά μέσω προσευχής. Και οι δύο αυτές υπηρεσίες είναι μέρη της κρατικής τέχνης.

Σωκράτης : Έτσι φαίνεται.

Ξένος : Μού φαίνεται, λοιπόν, ότι αρχίζουμε να πλησιάζουμε στον δρόμο προς τον οποίο πηγαίνουμε. Η ιδιοσυγκρασία των ιερέων και των μάντεων είναι πολύ συνετή και γι' αυτό οι ίδιοι απολαμβάνουν μεγάλη δόξα εξαιτίας του μεγέθους των εγχειρημάτων τους· γι' αυτό στην Αίγυπτο δεν είναι δυνατόν ο βασιλιάς να εξουσιάζει χωρίς το ιερατικό αξίωμα, αλλά, ακόμη και αν έτυχε να γίνει βασιλιάς με την βία προερχόμενος από άλλο γένος, είναι ανάγκη ύστερα να μνηθεί σε αυτό το ιερατικό γένος· επίσης, θα διαπίστωνε κανείς σε πολλές ελληνικές πόλεις ότι οι άνθρωποι εκτελούν τις σπουδαιότερες θυσίες (προς τους θεούς), οι οποίες μάλιστα επιβλήθηκαν από τους άρχοντες των πόλεων. Και σ' εσάς μάλιστα είναι περισσότερο προφανές αυτό που αναφέρω· γιατί υποστηρίζουν πως στον βασιλιά που κληρώθηκε εδώ (Αθήνα) δόθηκε το δικαίωμα να εκτελεί τις πιο σεμνές και πατροπαράδοτες θυσίες.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ 1^ο ΚΕΙΜΕΝΟ ΑΥΤΗΝΕΡΓΕΙΑΣ

1. Να περιγράψετε τα χαρακτηριστικά και τον ρόλο των μάντεων και των ιερέων σύμφωνα με το κείμενο (εἰσὶ δὲ οἷ τε περὶ [...] τῶν ἐγχειρημάτων).

Οι μάντεις και οι ιερείς γίνονται το διάμεσο μεταξύ θεών και ανθρώπων, μέσω των ιερών, των θυσιών και των προσευχών. Επίσης, διακατέχονται από φρόνηση και γι' αυτό οι ενέργειές τους εκτιμώνται και δοξάζονται, αλλά θεωρούνται και αναγκαίες μέσα στην κοινωνία.

Γι' αυτούς τους λόγους οι πολιτικοί άνδρες τούς αξιοποιούν και πρέπει να τούς αξιοποιούν με σκοπό την ευρυθμία και την ορθή διακυβέρνηση της κοινωνίας.

2. ὕστερον ἀναγκαῖον εἰς τοῦτο εἰστελεῖσθαι : Να θέσετε το ρήμα που εννοείται στην έγκλιση που απαιτεί το είδος του υποθετικού λόγου (ἐὰν ἄρα...).

ἐὰν ἄρα τύχη ... ὕστερον ἀναγκαῖον ἐστὶ : υποθετικός λόγος σε σχέση της αόριστης επανάληψης στο παρόν – μέλλον.

3. Η γενική ως ονοματικός προσδιορισμός κάνει πιο συγκεκριμένο το νόημα ενός ονόματος. Να βρείτε το είδος της στις περιπτώσεις που ακολουθούν : ἐπιστήμης, ἱερέων, ἀγαθῶν, ἐγχειρημάτων, θυσιῶν. Σκεφτείτε τί θα άλλαζε στο νόημα, αν έλειπαν οι συγκεκριμένοι προσδιορισμοί.

ἐπιστήμης : γενική αντικειμενική στο διακόνου.

ἱερέων : γενική κτητική στο γένος.

ἀγαθῶν : γενική αντικειμενική στο κτήσιν.

ἐγχειρημάτων : γενική υποκειμενική στο μέγεθος (όχι περιεχομ.).

θυσιῶν : γενική διαιρετική στα σεμνότατα και πάτρια.

4. Να αναγνωρίσετε τη λειτουργία των δύο αναφορικών προτάσεων : α) *ὡς τὸ νόμιμόν φησι*. β) *ὃ λέγω*, γ) *ἐφ' ὃ πορευόμεθα*.

α) *ὡς τὸ νόμιμον φησιν* : αναφορική παρενθετική (όχι παραβολική τρόπου, καθώς δεν επηρεάζει καθόλου το νόημα της κύριας).

β) *ὃ λέγω* : αναφορική αυτόνομη που λειτουργεί ως υποκείμενο στο νοούμενο ρήμα *ἐστὶ*.

γ) *ἐφ' ὃ πορευόμεθα* : αναφορική προσδιοριστική στο *ἵχνους*.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ- Η ΝΕΑ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗ

21^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΩΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Δημήτρης Νάτσης

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Δημήτρης Νάτσης

**ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ 6^η
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ**

Δημήτρης Νάτσης

21^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Καὶ μὴν ἡ πολὺ θαυματομένη πολιτεία τοῦ τὴν Στωικῶν αἴρεσιν καταβαλομένου Ζήνωνος εἰς ἓν τοῦτο συντείνει κεφάλαιον, ἵνα μὴ κατὰ πόλεις μὴδὲ δήμους οἰκῶμεν ἰδίους ἕκαστοι διωρισμένοι δίκαιοις, ἀλλὰ πάντας ἀνθρώπους ἡγώμεθα δημότας καὶ πολίτας, εἷς δὲ βίος ἢ καὶ κόσμος, ὥσπερ ἀγέλης συννόμου νόμῳ κοινῶ συντρεφομένης. Τοῦτο Ζήνων μὲν ἔγραψεν ὥσπερ ὄναρ ἢ εἰδῶλον εὐνομίας φιλοσόφου καὶ πολιτείας ἀνατυπωσάμενος, Ἀλέξανδρος δὲ τῷ λόγῳ τὸ ἔργον παρέσχεν. Οὐ γάρ, ὡς Ἀριστοτέλης συνεβούλευεν αὐτῷ, τοῖς μὲν Ἑλλησιν ἡγεμονικῶς τοῖς δὲ βαρβάροις δεσποτικῶς χρώμενος, καὶ τῶν μὲν ὡς φίλων καὶ οἰκείων ἐπιμελόμενος τοῖς δ' ὡς ζώοις ἢ φυτοῖς προσφερόμενος, πολέμων πολλῶν καὶ φυγῶν ἐνέπλησε καὶ στάσεων ὑπούλων τὴν ἡγεμονίαν, ἀλλὰ κοινὸς ἦκειν θεόθεν ἀρμοστής καὶ διαλλακτῆς τῶν ὄλων νομίζων, οὐς τῷ λόγῳ μὴ συνῆγε τοῖς ὅπλοις βιαζόμενος καὶ εἰς ταῦτο συννεγκῶν τὰ πανταχόθεν, ὥσπερ ἐν κρατῆρι φιλοτησίῳ μίξας τοὺς βίους καὶ τὰ ἥθη καὶ τοὺς γάμους καὶ τὰς διαίτας, πατρίδα μὲν τὴν οἰκουμένην προσέταξεν ἡγεῖσθαι πάντας, ἀκρόπολιν δὲ καὶ φρουρὰν τὸ στρατόπεδον, συγγενεῖς δὲ τοὺς ἀγαθοὺς, ἀλλοφύλους δὲ τοὺς πονηροὺς· τὸ δ' Ἑλληνικὸν καὶ βαρβαρικὸν μὴ χλαμῦδι μὴδὲ πέλτη μὴδ' ἀκινάκη μὴδὲ κάνδυι διορίζειν, ἀλλὰ τὸ μὲν Ἑλληνικὸν ἀρετῇ τὸ δὲ βαρβαρικὸν κακίᾳ τεκμαίρεσθαι, κοινὰς δ' ἐσθῆτας ἡγεῖσθαι καὶ τραπέζας καὶ γάμους καὶ διαίτας, δὲ αἵματος καὶ τέκνων ἀνακεραννυμένους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να απαντήσετε αν είναι ορθές ή όχι οι παρακάτω προτάσεις και να αιτιολογήσετε τις απαντήσεις σας με αναφορές από το κείμενο :

- ❖ Ο Ζήνωνας στην Πολιτεία του θεωρούσε πως όλοι οι άνθρωποι πρέπει να νοιώθουν συμπολίτες και να είναι ισότιμοι.
- ❖ Ο Μ. Αλέξανδρος μετουσίωσε το όραμα του Ζήωνα.
- ❖ Ο Μ. Αλέξανδρος θεωρούσε τους Έλληνες ανώτερους και τους βαρβάρους δούλους.
- ❖ Οι λαοί κατά τον Μ. Αλέξανδρο δεν έπρεπε να αναμιγνύουν τα ήθη και έθιμά τους μεταξύ τους.
- ❖ Το τοπωνύμιο Έλληνας ταυτίστηκε με τον ενάρετο άνθρωπο.

Μονάδες 10

B1. Ποιά κοινά και ποιες διαφορές παρατηρείτε στο κείμενο, αξιοποιώντας όμως και τις γενικότερες γνώσεις σας, πως έχουν οι Στωικοί (Ζήνωνας) και ο Πλούταρχος;

Μονάδες 10

B2. Με βάση το αρχαίο κείμενο και το παρακάτω παράλληλο να εξηγήσετε την αξία της οικουμενικότητας τόσο για την αρχαία εποχή όσο και για την νεώτερη :

Η αμφισβήτηση της ιθαγένειας (ή, εν πάση περιπτώσει, διαφόρων διαβαθμίσεων και εντάσεων αμφισβητήσεις της) βλάσταινε κυρίως στους χώρους των φιλοσόφων και των ανήσυχων πνευμάτων, που έθεταν το ερώτημα μιας παγκόσμιας αλήθειας, η οποία μοιραία σχετικοποιούσε τις ιθαγένειες και την αυτάρκεια της πόλης. Δεν είναι τυχαίο ότι, στο πλαίσιο αυτού του ερωτήματος, διατυπωνόταν, με διάφορους τρόπους, και η ιδέα μιας μονοθεΐας. Μα ούτε είναι τυχαίο ότι αυτές οι διερωτήσεις αντιμετωπιζόνταν με εχθρικότητα και περιορίζονταν σε ορισμένους κύκλους στοχαστικών ανθρώπων. Για παράδειγμα, ο φιλόσοφος Αντισθένης (444-370 π.Χ.), ιδρυτής ουσιαστικά του φιλοσοφικού ρεύματος των Κυνικών, δεχόταν χλευασμούς επειδή

Δημήτρης Νάτσης

υπήρχε η φήμη ότι δεν ήταν γνήσιος Αθηναίος. Ο ίδιος, όμως, απαντούσε στους Αθηναίους, οι οποίοι κόμπιζαν φρονούντες ότι ήταν αυτόχθονες, ότι η καταγωγή τους δεν τους καθιστούσε αριστοκρατικότερους από τα σαλιγκάρια και τις άπτερες ακρίδες, που κι αυτά είναι γηγενή! Στο ίδιο μήκος κύματος, όταν ο Κυνικός Διογένης (π. 412-323 π.Χ.) ρωτήθηκε από πού κατάγεται, απάντησε “είμαι κοσμοπολίτης” (“έρωτηθείς πόθεν εἶη, ‘κοσμοπολίτης, ἔφη”), κι έτσι εγκαινίασε τον όρο ο οποίος σήμερα δηλώνει διεθνώς την οικουμενική συνείδηση και την πρόταξη πανανθρώπινων αξιών έναντι αυτών των επί μέρους κοινοτήτων. Ο Αναξαγόρας (π. 500-428 π.Χ.), εξ άλλου, όταν κάποιος τον ρώτησε επιτιμητικά αν νοιάζεται για την πατρίδα, ο φιλόσοφος έδειξε τον ουρανό και απάντησε, “εγώ έχω τη μεγαλύτερη έγνοια για την πατρίδα”.

.....

Ο Χρυσόστομος τείνει προς μια θεώρηση των πολιτισμικών ταυτοτήτων ως γεγονότων και ως διαδικασιών εν τω γίνεσθαι – όχι ως στατικών πραγματικοτήτων. Και ταυτόχρονα κλείνει την πόρτα στον πολιτισμικό ιμπεριαλισμό, διότι ουδένα πολιτισμό προκρίνει ως ανώτερο. Πρόκειται περίπου γι’ αυτό που είχε εκφράσει ο Ευσέβιος Καισαρείας όταν υποστήριζε ότι σε πλήθος λαών (δηλαδή μέσα σε καθεμιά από ένα πλήθος ιθαγένειες) βρίσκονταν πλέον Χριστιανοί, οι οποίοι ήταν μεν γηγενείς Πάρθοι, Μήδοι, Πέρσες, Γάλλοι, Αιγύπτιοι κ.ο.κ, αλλά δεν ακολουθούσαν συλλήβδην όλα τα ήθη του λαού τους σαν αυτά να ήταν ένα συμπαγές πράγμα. Απέρριπταν, λέει, όσα ήταν ανήθικα, απάνθρωπα και αντίθετα προς τη διδασκαλία του Χριστού. Εδώ ο Ευσέβιος (ένοχος, κατά τα άλλα, για την ενθουσιώδη εγκόλπωση του αυτοκρατορικού ιδεώδους) θέτει ακριβώς το ζήτημα που θέτουν σήμερα οι θιασώτες της παγκοσμιότητας των ανθρωπίνων αξιών και των δικαιωμάτων **Παπαθανασίου Αθανάσιου, Σάρκα Ναι, Σαρκοφάγος Όχι!** σελ. 463-517

Μονάδες 10

B3. Να δηλώσετε την ορθότητα ή όχι των παρακάτω φράσεων :

-Κέντρο της φιλοσοφίας κατά την ελληνιστική και ρωμαϊκή περίοδο παραμένει η Αθήνα.

-Η φιλοσοφία με τον Επίκουρο και τους Στωικούς από θεωρητική γίνεται πρακτική.

-Η φιλοσοφία εκείνη την περίοδο συνεχίζει και έχει κοινωνικό χαρακτήρα και προσανατολισμό, εστιάζοντας στο πρότυπο της αρχαίας πόλης-κράτους.

-Λόγω της επικράτησης μεγάλων κρατών και βασιλείων ο άνθρωπος στρέφεται προς της παραδοσιακές αξίες του τόπου του.

-Οι αρχαίοι φιλόσοφοι, Πλάτων και Αριστοτέλης, επηρεάζουν τα νέα ρεύματα και τον Χριστιανισμό, αλλά η φιλοσοφία τροποποιείται.

Μονάδες 10

B4α. Να συνδέσετε στον παρακάτω πίνακα τις λέξεις των δύο στηλών βάσει της ετυμολογικής τους συγγένειας :

αΐρεσιν	άξιος
συνενεγκών	κρασί
άγελης	διένεξη
ἀνακεραννυμένους	αφαίρεση
εἶδωλον	ευσυνείδητος

Μονάδες 5

B4β. Να βρείτε τα αντώνυμα τα παρακάτω λέξεων στο αρχαίο κείμενο : φύσει, θάνατος, μόνους, εἶπεν, γινώσκων.

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A.

Σωστό : “εἰς ἓν τοῦτο συντείνει κεφάλαιον, ἵνα μὴ κατὰ πόλεις μηδὲ δήμους οἰκῶμεν ἰδίους ἕκαστοι διωρισμένοι δικαίοις, ἀλλὰ πάντας ἀνθρώπους ἡγώμεθα δημότας καὶ πολίτας”.

Σωστό : “Τοῦτο Ζήνων μὲν ἔγραψεν ὥσπερ ὄναρ ἢ εἰδωλον εὐνομίας φιλοσόφου καὶ πολιτείας ἀνατυπωσάμενος, Ἀλέξανδρος δὲ τῷ λόγῳ τὸ ἔργον παρέσχεν”.

Λάθος : “Οὐ γὰρ τοῖς μὲν Ἑλλησιν ἡγεμονικῶς τοῖς δὲ βαρβάροις δεσποτικῶς χρώμενος”.

Λάθος : “καὶ εἰς ταῦτο συνενεγκῶν τὰ πανταχόθεν, ὥσπερ ἐν κρατῆρι φιλοτησίῳ μίξας τοὺς βίους καὶ τὰ ἦθη καὶ τοὺς γάμους καὶ τὰς διαίτας”

Σωστό : “τὸ δ’ Ἑλληνικὸν καὶ βαρβαρικὸν μὴ χλαμῦδι μηδὲ πέλτη μηδ’ ἀκινάκη μηδὲ κἀνδυ διορίζειν, ἀλλὰ τὸ μὲν Ἑλληνικὸν ἀρετῇ τὸ δὲ βαρβαρικὸν κακίᾳ τεκμαίρεσθαι”.

B1.

Διαφορές Στωικῶν-Πλουτάρχου

Μπορούμε να καταλάβουμε την αντίθεση του Πλουτάρχου με τον στωικισμό, καθώς ο Πλούταρχος διαχώριζε τον Θεό από την ύλη και τον Κόσμο, και αναγνώριζε μόνο ένα τμήμα θεικό στην ψυχή του ανθρώπου που ήταν η φρόνηση, επηρεασμένος από τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη, ενώ οι Στωικοί ταύτιζαν τον Θεό με τον Κόσμο.

Κοινά Στωικῶν-Πλουτάρχου μέσω του Μ. Αλεξάνδρου

Ωστόσο, υπάρχει ένας έντονος κοινός τόπος μεταξύ τους. Αυτός είναι ο κοσμοπολιτισμός.

Ο Ζήνων πίστευε πως το ανθρώπινο γένος μπορεί και πρέπει να σχηματίσει μία παγκόσμια κοινότητα με τα ίδια ἦθη και τις ίδιες αρχές. Ο Ζήνων στο έργο του “Πολιτεία” περιγράφει αυτήν την “κοσμόπολη”, στην οποία ὅλοι οι ἄνθρωποι εἴμαστε συνδημότες και συμπολίτες με κοινούς νόμους, με κοινό δίκαιο, με κοινή τάξη, εφόσον ὅλοι ἔχουμε κοινή φύση.

Ο κοσμοπολιτισμός του Ζήνωνος είναι θετικός, διότι δεν θεωρεῖ την γλώσσα, το χρώμα του δέρματος, την θρησκεία

πράγματα που διαχωρίζουν τους ανθρώπους. Τα κοινά ιδεώδη, οι κοινές ηθικές αρχές και αξίες μόνο ενώνουν τους ανθρώπους όλου του κόσμου. Ούτε όμως κόβει τον ομφάλιο λώρο με την γη στην οποία έτυχε να γεννηθεί ο κάθε άνθρωπος. Ο κοσμοπολιτισμός αντιστρατεύεται μόνο τον ακραίο εθνικισμό και τοπικισμό και όχι τον πατριωτισμό, εφόσον κομβικό στοιχείο του κοσμοπολιτισμού είναι ο σεβασμός της διαφορετικότητας.

Εν ολίγοις, άλλο πράγμα το έθνος και άλλο η φυλή, τα οποία δεν πρέπει να ταυτίζονται, διότι τότε το μείγμα γίνεται εθνικιστικό. Τον Ζήνωνα τον πρέσβευσαν πολύ αργότερα οι νεώτεροι Στωικοί, όπως ο Επίκουρος και ο Μάρκος Αυρήλιος.

Την ίδια εποχή με τον Ζήνωνα και ορμώμενος εντελώς από άλλα κίνητρα, δηλαδή την αντεκδίκηση προς τους Πέρσες και την απελευθέρωση των μικρασιατικών πόλεων, δρα ο Μέγας Αλέξανδρος, ο οποίος όμως οδήγησε στην ενότητα της ανθρωπότητας με την ελληνική ως κοινή γλώσσα και με βάση τις αρχές της ομόνοιας και της κοινωνίας. Και γενικώς οδήγησε στην οικουμενικότητα και στην υπερεθνική ομογενοποίηση της ανθρωπότητας.

Για τον Πλούταρχο ο Μέγας Αλέξανδρος μετουσίωσε και υλοποίησε το όραμα του Ζήνωνα για την κοσμοπολίτικη πολιτεία, στην οποία όλοι είμαστε συνδημότες και συμπολίτες με κοινή τάξη, με κοινούς νόμους, με κοινό δίκαιο και κοινές ηθικές αξίες.

Το κοσμοπολιτικό επίτευγμα του Αλεξάνδρου συνδέθηκε από τον Πλούταρχο με το κοσμοπολιτικό όραμα του Ζήνωνος στο έργο του *“Πολιτεία”*.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΣΤΙΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ**

Δημήτρης Νάτσης

1^ο ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ

2^η & 7^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

*Αριστοτέλους, Προτρεπτικός πρὸς Θεμίσιωνα, 8-9 &
Αριστοτέλους, Πολιτικά, 1,12, 1253a29-39*

[...]

Ἔτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσιν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστῆμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεραι δὲ αἱ ἐπιτάττουσαι, ἐν αἷς ἐστὶν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέραις ὑπαρχούσαις τὸ κυρίως ὄν ἀγαθόν. Εἰ τοίνυν μόνη ἡ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἡ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἡ τὸ ὅλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἣτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης.

Φύσει μὲν οὖν ἡ ὀρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν [:τὴν πόλιν]· ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. Ὡσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζώων ἀνθρωπός ἐστιν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χερίστον πάντων. Χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὅπλα· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὅπλα ἔχων φέεται φρονήσει καὶ ἀρετῇ, οἷς ἐπὶ τὰναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα.

Διὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀγριώτατον ἄνευ ἀρετῆς, καὶ πρὸς ἀφροδίσια καὶ ἐδωδὴν χερίστον. Ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἡ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν, ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου κρίσις.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να δηλώσετε τὴν ὀρθότητα ἢ ὄχι τῶν κάτωθι προτάσεων καὶ νὰ αιτιολογήσετε τὴν ἀπάντησή σας με ἀναφορὴς ἀπὸ τὰ κείμενα :

- **Ὅλες οἱ γνώσεις προσφέρουν στον ἄνθρωπο ωφέλεια.**
- **Ἡ φιλοσοφία κατανοεῖ τὸ ἀγαθὸ γιὰ τὸν ἄνθρωπο σ' ὅλη του τὴν ἔκταση.**

Δημήτρης Νάτσης

- Ο πρώτος που σύστησε πολιτική κοινότητα ήταν ο Δίας.
- Ο άνθρωπος, ακόμη και χωρίς δικαιοσύνη, είναι καλύτερος από τα πιο άγρια ζώα.
- Ο άνθρωπος φέρει μέσα του φυσικά όπλα.

Μονάδες 10

B1. Με βάση τα αποσπάσματα του αρχαίου κειμένου ο άνθρωπος, αν δεν αξιοποιήσει ορθώς τα φυσικά του εφόδια, ενδέχεται να αποκτηνωθεί. Ποιά είναι τα φυσικά του εφόδια και πώς μπορεί να τα αξιοποιήσει ορθώς; Στην απάντησή σας να λάβετε υπ' όψιν και τις απόψεις του Αριστοτέλη από το παρακάτω απόσπασμα :

«Ότι, λοιπόν, πρέπει να υπάρξει ειδική νομοθεσία για την παιδεία και ότι πρέπει να της δώσουμε δημόσιο χαρακτήρα, έγινε φανερό από τα παραπάνω· δεν πρέπει, όμως, να διαφεύγει της προσοχής μας, ποια πρέπει να είναι αυτή η παιδεία και με ποιο σύστημα πρέπει να παρέχεται. [...] Δεν υπάρχει, βέβαια, αμφιβολία ότι οι νέοι από τα χρήσιμα πρέπει να διδάσκονται τα απαραίτητα για την ζωή. Επίσης, δεδομένου ότι οι ασχολίες διακρίνονται σ' αυτές που ταιριάζουν και σ' αυτές που δεν ταιριάζουν σ' ελεύθερους ανθρώπους, είναι προφανές ότι δεν πρέπει να διδάσκονται τα πάντα, και ότι από τα χρήσιμα πράγματα πρέπει να μαθαίνουν μόνο όσα δεν κάνουν αυτόν που τά μαθαίνει αγροίκο (βάνουσο).»

Αριστοτέλους, Πολιτικά Θ, 1.3-2.1

Μονάδες 10

B2. Με βάση και τα δύο αποσπάσματα του αρχαίου κειμένου τί είναι αυτό που μπορεί να βοηθήσει τον άνθρωπο στην εξέλιξη και βελτίωσή του; Να συγκρίνετε τις απόψεις του Αριστοτέλη με το παρακάτω απόσπασμα :

«Κι ωστόσο είσαστε απόλυτα πεπεισμένος πως (ο άνθρωπος) απαραίτητα θα συνέλθει, όταν ολότελα περάσουν κάτι παλιές κακές συνήθειες κι όταν η ορθή σκέψη και μάθηση ολότελα αναμορφώσουν και κανονικά καθοδηγήσουν την ανθρώπινη φύση. Είσαστε βέβαιοι πως τότε ο άνθρωπος θα πάψει να σφάλει οικειοθελώς κι αναγκαστικά και δεν θα θελήσει να ξεχωρίσει τη θέλησή του απ' τα κανονικά του συμφέροντα.»
[.....]

«Εγώ π.χ. δεν θα απορήσω καθόλου, αν έξαφνα, χωρίς καμία αιτία κι αφορμή, μέσα στη γενική μελλοντική φρόνηση και λογική προβάλλει ένας τζέντλεμαν με όχι ευγενικιά ή να πούμε καλύτερα οπισθοδρομική και ειρωνική φυσιογνωμία, με τα χέρια ακουμπισμένα στη μέση και μας πει ολονών : Τι λέτε, κύριοι, δε δίνουμε μία κλωτσιά σ' όλη αυτή την φρονιμάδα και τη λογική, έτσι που όλοι αυτοί οι λογάριθμοι να πάνε στο διάολο και ν' απομείνουμε πάλι με την ανόητη ανεξαρτησία μας;»

Ντοστογιέφσκι Φ., Το υπόγειο, κεφ. VII

Μονάδες 10

B3. Να δηλώσετε την ορθότητα των παρακάτω φράσεων :

- Ο Αριστοτέλης καταγόταν από τα Στάγειρα της σημερινής Βέροιας.
- Ο Αριστοτέλης φοίτησε και δίδαξε στην Ακαδημία του Πλάτωνα.
- Ο Αριστοτέλης ίδρυσε σχολή στην Αθήνα με το όνομα "Περίπατος".
- Το θέμα των Ηθικών Νικομαχείων είναι η ευδαιμονία.
- Ο Αριστοτέλης κατέληξε πως ευδαιμονία δήλωνε την έννοια του θείου.

Μονάδες 10

B4α. Να βρεθούν από το κείμενο τα αντώνυμα των κάτωθι λέξεων : ἄγνοιαι, τυφλουμένη, νόμω, τά ὅμοια. (Μονάδες 4)

B4β. Να βρεθούν από το κείμενο οι ετυμολογικά συγγενείς λέξεις των κάτωθι λημμάτων : σχολείο, αταξία, στάδιο, χρήμα, αφοσίωση, άκριτος. (Μονάδες 6)

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A.

- **Λάθος** : «Ἐτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσιν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστῆμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις...».
- **Σωστό** : «μόνη ἡ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἡ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἡ τὸ ὄλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἥτις ἐστὶ φιλοσοφία».
- **Λάθος** : «ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος».
- **Λάθος** : «οὐτῶ καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χεῖριστον πάντων.».
- **Σωστό** : «ὁ δὲ ἄνθρωπος ὄπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ ἀρετῇ.».

B1.

Καταρχάς, με την λέξη ὄπλα δεν νοούνται τα πολεμικά ὄπλα, ἀλλὰ οἱ ικανότητες με τις οποίες ἔχει εφοδιάσει τὸν ἄνθρωπο ἡ φύση, δηλαδή τὴν λογικὴ, τὴν συνείδηση καὶ τὴν γλώσσα.

Ἄν κάποιος αὐτὲς τὶς ικανότητες τίς χρησιμοποιοῦν γιὰ διάπραξη ἀδίκων πράξεων, αὐτὸ εἶναι κάτι το ἀνυπόφορο, καθὼς αὐτὲς εἶναι προορισμένες νὰ υπηρετοῦν τὴν φρόνηση καὶ τὴν ἀρετὴ. Ὡστόσο, εἶναι καὶ κάτι το ολέθριο, καθὼς με τὴν λογικὴ μπορεῖ κανεὶς νὰ ἐπινοήσῃ πιο ἀποτελεσματικούς καὶ πιο πολλοὺς τρόπους, γιὰ νὰ κάνει ἀδικίες, καὶ μάλιστα ὅσο πιο ψηλὸ δείκτη νοημοσύνης διαθέτει τόσο πιο εὐκόλα καὶ πιο μεγάλες γίνονται οἱ ἀδικίες του.

Ὁ ἄνθρωπος, σύμφωνα με τὸν Ἀριστοτέλη, ἔχει τὴν προδιάθεση καὶ τὴν ροπὴ γιὰ τὸ ἀγαθὸ, διότι γεννιέται προικισμένος με τὰ ὄπλα που θα τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ υπηρετήσῃ τὴν φρόνηση καὶ τὴν ἀρετὴ.

Ἀλλὰ ἡ φυσικὴ αὐτὴ προδιάθεση τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὸ ἀγαθὸ δεν προεξοφλεῖ ὅτι θα καταλήξῃ οπωσδήποτε σὲ αὐτὸ. Εἶναι πιθανὸ νὰ κατακυλήσῃ σὲ τὸ κακὸ, ἀφοῦ δεν αποκλείεται νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰ ὄπλα του γιὰ ἐντελῶς ἀντίστροφο σκοπὸ ἀπὸ ἐκεῖνον γιὰ τὸν ὁποῖο αὐτὰ

Δημήτρης Νάτσης

προορίζονταν. Τότε ο άνθρωπος θα έχει αποκοπεί από τον νόμο και την δικαιοσύνη.

Ενώ, λοιπόν, ο άνθρωπος που αξιοποίησε με επιτυχία τις φυσικές προδιαθέσεις του για το αγαθό και «τελειώθηκε» (έφτασε στον σκοπό του και τελειοποιήθηκε) είναι το καλύτερο έμβιο όν, ο άνθρωπος που αποχωρίζεται από τον νόμο και την δικαιοσύνη είναι το χειρότερο από όλα τα έμβια όντα, και αυτό διότι δεν είναι απλά άδικος, αλλά διαθέτει και τα όπλα που θα τού επιτρέψουν να υπηρετήσει καλύτερα την αδικία. Για αυτό και η αδικία που διαθέτει όπλα, όπως αναφέραμε πριν, είναι το πιο ανυπόφορο και ολέθριο πράγμα.

Αν διακρίνουμε την σκέψη του Αριστοτέλη, η πόλη είναι ο χώρος, όπου πραγματώνεται η αρετή και ειδικότερα η κατ'εξοχήν αρετή, δηλαδή η δικαιοσύνη. Η αρετή, και ειδικότερα η δικαιοσύνη, εξανθρωπίζει τον άνθρωπο, που χωρίς αυτήν καταντά το αγριότερο και πιο ακόλαστο ζώο.

Επομένως, η τελείωση του ανθρώπου επιτυγχάνεται στους κόλπους της πόλης, η οποία είναι η απαραίτητη προϋπόθεση για την ηθική προαγωγή και διάπλαση του πολίτη.

Άρα ο Αριστοτέλης, (όταν) αναφέρεται στις προϋποθέσεις της ευταξίας της πολιτείας, ενώ το εν γένει θέμα του ήταν οι προϋποθέσεις της τελειοποίησης ή της αποκτήνωσης του ανθρώπου, (γίνεται) για τους εξής λόγους : **1. Ο άνθρωπος τελειώνεται μόνο αν υπηρετήσει την δικαιοσύνη μέσα στην πόλη, και 2. μόνο αν ο κάθε άνθρωπος υπηρετεί την δικαιοσύνη μέσα στην πόλη, η ίδια η πόλη θα έχει ευταξία και θα ευρυθμεί.**

Ποιά είναι η δικλείδα ασφαλείας για τον εξευγενισμό του ανθρώπου και παράλληλα για την ευπραγία της πολιτικής κοινότητας; Μα βέβαια η παιδεία, όπως διαφαίνεται και στο παράλληλο απόσπασμα.

Όταν ο άνθρωπος καταφέρει να ζει σύμφωνα με τις αρχές της δικαιοσύνης μέσα στους κόλπους της πολιτικής κοινότητας, επιτυγχάνεται η ευταξία στην πολιτεία και η ατομική τελειώσή του.

Την καλλιέργεια της δικαιοσύνης και την διασφάλισή της, ώστε να προαχθεί και να διαπλαστεί ηθικά ο πολίτης,

Δημήτρης Νάτσης

τήν κατοχυρώνει η παιδεία. Η παιδεία είναι ο μηχανισμός εξανθρωπισμού και εξευγενισμού των πολιτών, η παιδεία είναι η δικλείδα ασφαλείας για την συντήρηση και την εύρυθμη λειτουργία της πολιτείας, εφόσον αυτή είναι δημόσια, ρυθμίζεται από τον νομοθέτη και βασικός άξονάς της είναι η διαμόρφωση της κοινής ηθικής και πολιτικής συνείδησης στους πολίτες.

Γί αυτό και ο φιλόσοφος επιμένει στο παράλληλο απόσπασμα ότι τα θέματα της παιδείας πρέπει να ρυθμίζονται από τον πολιτικό και τον νομοθέτη και απαραίτητως η παιδεία να έχει δημόσιο χαρακτήρα.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βάραλη Κ., *Ξενοφώντος Απομνημονεύματα, εισαγωγή – μτφρ. – σχόλια*, εκδ. Ζαχαρόπουλος, 1939.

Βάμβα, Νεοφ., *σημειώσεις του Δημοσθένους : Ολυνθιακούς, Φιλιππικούς, τὸν περὶ στεφάνου, τὸν περὶ παραπρεσβείας, τὸν πρὸς Λεπτίνην, τὸν κατὰ Μειδίου, καὶ εἰς τὸν κατὰ Κτησιφώντος τοῦ Ἀισχίνου, μετὰ προλεγομένων ἱστορικῶν στοιχείων, κ.τ.λ., χάριν τῆς Ἑλληνικῆς Νεολαίας, ὑπὸ τοῦ Ἰππότου Νεοφύτου Βάμβα, καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφίας καὶ Ρητορικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ὄθωνος, ἐκδόσεις Χ. Νικολαΐδου Φιλαδελφῆς, ἐν Ἀθήναις, 1849.*

Βενιζέλου Ἐλευθερ., *Θουκυδίδου Ἱστορίαι, μετάφρασις Ἐλευθερίου Βενιζέλου*, ἐκδόσεις Γεωργιάδη, Ἀθήνα, 2007.

Γεωργούλη Κ.Δ., *Πλάτωνος Πολιτεία*, ἐκδ. Ἰ. Σιδέρης, Ἀθήναι 2009.

— *Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας*, εκδ. Παπαδήμα, 21994.

Γιανναρᾶ Χρ., *Ἡ ἐλευθερία τοῦ Ἥθους*, ἐκδ. Γρηγόρης, Ἀθήναι 21979.

— *Χάιντεγγερ καὶ Ἀρεοπαγίτης*, ἐκδ. Δόμος, Ἀθήναι 1967.

— *Τὸ αἶνιγμα τοῦ κακοῦ*, ἐπιμ. Ἡρώ Μακροῦ, ἐκδ. Ἴκαρος, Ἀθήνα 22009.

— *επιφυλλίδα : «κυβέρνηση «επιστρατευμένης ποιότητας»*, εφημερίδα Καθημερινή 25-4-2010.

— *επιφυλλίδα : «κυβέρνηση «που εἶναι οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι;»*, εφημερίδα Καθημερινή 11/1/2009.

Γουδὴ Δημητρ., *Πλάτωνος Πρωταγόρας καὶ Φαίδων, κείμενον, εισαγωγή, σχόλια γλωσσικά - πραγματικολογικά - αἰσθητικά - φιλοσοφικά, καὶ ἀναλύσεις τῶν διαλόγων, νέα πλήρης ἔκδοσις* ἐκδ. Παπαδήμα, Ἀθήναι, 1980.

Διαμαντόπουλου Α., δοκίμιο : διαχωρισμός των εξουσιών του Αριστοτέλη στη σύγχρονη Δημοκρατία, περιοδικό «Προβληματισμοί», Αθήνα, 2004.

Ζαφειρίου Νικ., Ίσοκράτους λόγοι, Ο.Ε.Σ.Δ., εν Αθήναις, 1957.

Ζηζιούλα Ί., Ελληνισμός και Χριστιανισμός, Έκδόσεις τής Αποστολικής Διακονίας τής Ελλάδος, Αθήναι 2003.

Θεοδωράτου, Χρ., Ίσοκράτους Λόγοι, επιμέλεια Ανδριάννα Χαχλά, εκδ. Γεωργιάδη, Αθήνα, 2006.

Κατσιμάνη Κυρ., Πλάτων και Αριστοτέλης: φιλοσοφική ερμηνεία επιλεγμένων κειμένων, εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2003.

Καρατσώλη Γ., Εκθεση Ιδεών, εκδ. Θεάγης, Αθήνα 1996.

—Θεματογραφία, τόμος I, II, Θουκυδίδου-Πλάτων-Δημοσθένης, μέρος Α' + Β', εκδ. Θεάγης, Αθήνα, 1990.

—Θεματογραφία, τόμος III, IV, Λυσίας-Ίσοκράτης-Αισχίνης, μέρος Α' + Β', εκδ. Θεάγης, Αθήνα, 1993

Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, Αξιολόγηση τών μαθητών στην Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (Γραμματεία Γ' Λυκείου - Μάθημα Κατεύθυνσης), Φιλοσοφικός Λόγος, τ. Α' & Β', ΥΠΕΠΘ, Αθήνα 1999 & 2000.

Κοσμᾶ Κυρ., Λυσίου λόγοι, Ο.Ε.Σ.Δ., εν Αθήναις, 1957.

Κοφινιώτη Εὐ., Όμηρικόν Λεξικόν, εκδ. Δημιουργία, εν Αθήναις, 1886.

Κουμανταράκη Λυσ., Θουκυδίδου Πελοποννησιακός Πόλεμος, εκδ. Φ. Κωνσταντινίδη καὶ Κ. Μιχαλά, Αθήνα, 1963.

Κουρφάλη Χριστ., Η άσκηση ως τέχνη του βίου στη στωική φιλοσοφία, διδακτορική διατριβή, Θεσσαλονίκη, 2010.

Κωνσταντίνου Κ. - Θεοδώρου Εὐ., Πλωτῖνος, Ἠθική και Ὀρθοκεντική Ἐγκυκλοπαίδεια, 10^{ος} τόμος, ἐκδ. Ἀθανάσιου Μαρτίνου, Ἀθήναι 1966.

Κωσταρᾶ Γρηγ., φιλοσοφική προπαδεῖα, εἰσαγωγική θεώρηση – μεθοδολογική προσέγγιση – ἱστορική ἐπισκόπηση, Ἀθήνα, 82003.

Μαλεβίτση Χρ., Τὸ ἀνθισμένο δέντρο, ἐκδ. Δωδώνη, Ἀθήναι 1978.
— Ἐφημερία, ἐκδ. Δωδώνη, Ἀθήναι 1978.

Μαστοράκη Α., δοκίμιο : Η ἔννοια της ἀρετῆς στον Ἀριστοτέλη, στον ιστότοπο <http://www.ekivolos.gr/H%20ennoia%20ths%20areths%20ston%20Aristotelh.htm>, 2005.

Μιστριώτη Γ., Πλάτωνος Πρωταγόρας, ἐκδ. Π. Δ. Σακελλαρίου, ἐν Ἀθήναις 1892.

Μπαμπινιώτη Γ., Λεξικὸ της Ἑλληνικῆς Γλώσσας, επιμ. Γ. Τράπαλη - Θ. Μωυσιάδη, Κέντρο Λεξικολογίας, Ἀθήνα 2002.

Μπράλλα Στεφάνου, ψευδο-Ξενοφώντειος Ἀθηναίων Πολιτεία, εἰσαγωγή – κείμενο – μτφρ. – σχόλια, μεταπτυχιακή εργασία, Θεσσαλονίκη, 2013.

Νάτση Δ., Χειμασμός : δοκίμια γιὰ τὸν ρόλο τῆς ἑλληνικῆς παράδοσης στὴν ἀνατροπὴ τοῦ σύγχρονου χειμασμοῦ, ἐκδ. Ἑλληνοεκδοτική, Ἀθήνα, 2017.

— Θεματογραφία Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, Κριτήρια Ἀξιολόγησης στο Ἀδίδακτο κείμενο γιὰ τὴν Β' καὶ Γ' Λυκείου, ἐκδ. Γρηγόρη, Ἀθήνα, 2018.

— Θεματογραφία Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γιὰ τὴν Β' καὶ Γ' Λυκείου, σύμφωνα με τὸ νέο σύστημα διδασκαλίας, ἐκδ. Γρηγόρη, Ἀθήνα, 2019.

— Συντακτικὸ γιὰ τὴν αττικὴ διάλεκτο της Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἐκδ. Γρηγόρη, Ἀθήνα, 2019.

Νικολάου Ἰωά., Πλουτάρχου Βίοι, ἐν Λειψίαι, 1837.

Μανουσόπουλου, Γ.Π., Πλάτωνος ἀπολογία Σωκράτους, επιστημονική επιμέλεια Γεωργία Ξανθάκη-Καραμάνου, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2009.

Μισίου Άριστ., Θουκυδίδου Ξυγγραφή, μετὰ σχολίων ἐρανισθέντων ἐκ τῶν δοκιμωτέρων ἐκδόσεων, ἀνατύπωση, ἐκδόσεις Β. Βασιλείου, Αθήναι, 1971.

Μιστριώτου, Γεωργ., Θουκυδίδου Ξυγγραφή, ἐκδοθεῖσα μετὰ σχολίων, ἐκδ. Π.Δ. Σακελλαρίου, ἐν Αθήναις, 1905.

Μπετσάκου Βασ., Τα πάθη τῆς φύσης καὶ τοῦ προσώπου στὸν Ἀριστοτέλη καὶ τὸν Μάξιμο Ὁμολογητῆ, Περιοδικὸ «Σύναξη», Αθήναι, 2005.

Παπανούτσου Ε.Π., Τὸ δίκαιο τῆς πυγμῆς, ἐκδ. Δωδώνη, Αθήναι 1989.

Ρώσση Ι.Θ., σχολικὴ μετάφρασις Ἀπομνημονευμάτων Ξενοφώντος, ἐκδ. Ἰωάννου Θ. Ρώσση, ἐν Αθήναις, 1928.

Σταματάκου Ί., Λεξικὸ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης, ἐκδ. Βιβλιοπρομηθευτικῆ, Αθήναι 1999.

Σκουτερόπουλου Ν.Μ., Θουκυδίδου Ἱστορία, εκδ. Πόλις, Αθήνα, 2011.

Συκουτρῆ Ί., Πλάτωνος Συμπόσιον, ἐκδ. Κάκτος, ἐν Αθήναις 1934.

Τασόπουλου Θ., Ἀθηναίων Πολιτεία, εκδ. Γεωργιάδη, Αθήνα, 2011.

Τριαντάρη Σ. - Τεμπέλη Ήλ. - Τερέζη Χρ., Ἡ Ὁρθοδοξία ὡς Κληρονομία, Θεολογία καὶ Φιλοσοφία τῶν Πατέρων, Ἐκδόσεις Ἑλληνικοῦ Ἀνοιχτοῦ Πανεπιστημίου, Πάτρα 2002.

Τσακνάκη Αθ., Ἐπικτήτου Ἐγχειρίδιον, σύνοψη τῆς στωικῆς φιλοσοφίας καὶ ἠθικῆς, εκδ. Θεσσαλονίκη, 2005.

Δημήτρης Νάτσης

Auerbach Er., *Μίμησις : η εικόνα της πραγματικότητας στον δυτικό πολιτισμό*, μτφρ. Λ. Αναγνώστου, εκδ. ΜΙΕΤ, Αθήνα 2005.

Beckby H., *Anthologia Graeca II*, Heimeran, Μόναχο 2^ο1965.

Burnet J., *Platonis opera. I-V*, Clarendon Press, Oxford 1900-1907 (ανατύπ. 1967-1968).

Bywater I., *Aristotelis ethica Nicomachea*, Οξφόρδη 1894 (ανατύπ., 1962).

During Ingemar, *Ο Αριστοτέλης, παρουσίαση και ερμηνεία της σκέψης του, Α' & Β' τόμος, μετάφραση Δ. Λυπουρλή*, εκδόσεις ΜΙΕΤ, Αθήνα, 1991

Kun N.A., *Μύθοι και Θρύλοι της Αρχαίας Ελλάδος*, εκδ. Βιβλιοθήκη για όλους, Αθήνα 1989.

Lesky A., *Ιστορία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας*, μτφρ. Αγ. Τσοπανάκη, εκδ. Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 5^η1981.

Liddell H. & Scott R., *Μέγα Λεξικόν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης*, μτφρ. Ξ. Μόσχου, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήναι 2001 (ανατύπ.).

Ross W.D., *Aristotle's metaphysics. I-II*, Οξφόρδη 1924, (ανατύπωση 1953).

— *Aristotelis physica*, Οξφόρδη 1950, (διορθωμένη ανατύπωση 1966).

— *Aristotelis politica*, Οξφόρδη 1957, (ανατύπωση 1964)

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Δημήτρης Νάτσης γεννήθηκε στην Αθήνα τό 1979. Έχει σπουδάσει κλασική φιλολογία στό Ε.Κ.Π.Α. και υπαρξιακή φιλοσοφία - ορθόδοξη θεολογία. Είναι υποψήφιος Διδάκτωρ κλασικής φιλολογίας στο Δ.Π.Θ.

Γαλουχήθηκε παιδευτικά και πνευματικά απο τόν αρχαιοελληνιστή - συγγραφέα Γεώργιο Καρατσώλη.

Διετέλεσε επί μία δεκαετία (2006-2016) ακαδημαϊκός υπεύθυνος στά αρχαία ελληνικά του φροντιστηριακού ομίλου «**Διακρότημα**». Αποχώρησε, για καθαρά εκπαιδευτικούς και ερευνητικούς λόγους. Συνεχίζει και είναι συνεργάτης της διαδικτυακής πλατφόρμας “**Lexigram**” που ασχολείται με τις εκφάνσεις τις ελληνικής γλώσσας. Παραδίδει σεμιναριακά μαθήματα σε φοιτητές και εκπαιδευτικούς ως προς την διδακτική της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

Συνέγραψε και εξέδωσε αρκετά βιβλία που αφορούν την γλώσσα και την παράδοσή μας. Στην προσέγγιση των αρχαίων κειμένων, είτε ως προς την μετάφραση είτε ως προς την ερμηνεία τους, ακολουθεί τον κλασικό αρχαϊκό τρόπο, συνεχίζοντας την γραμμή που χάραξαν

Δημήτρης Νάτσης

μεγάλοι Έλληνες φιλόλογοι των δύο προηγούμενων αιώνων, προσαρμόζοντας τις απαιτήσεις του μαθήματος στις διαφορετικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αλλαγές.

Έργα του ιδίου

-Χειμασμός, Δοκίμια για τὸν ρόλο τῆς ἑλληνικῆς παράδοσης στὴν ἀνατροπὴ τοῦ σύγχρονου χειμασμοῦ, ἐκδ. Ἑλληνοεκδοτικὴ 2017.

-Μονόλογος ἐν διπλῶ, στοχαστικὰ δοκίμια καὶ γιὰ τὸ Λύκειο, ἐκδ. 24Γράμματα, Αθήνα 2021.

-Αρχαία Ἑλληνικὴ Θεματογραφία γιὰ τὴν Β' καὶ Γ' Λυκείου, ἐκδ. andy's publishers, Αθήνα 2009.

-Αρχαία Ἑλληνικὰ Β' καὶ Γ' Λυκείου. Κριτήρια Αξιολόγησης στὸ Διδαγμένο Κείμενο ἐπὶ τοῦ Λυσίου, Δημοσθένους, Ἰσοκράτους, Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους, ἐκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 2013.

-Θεματογραφία Αρχαίας Ἑλληνικῆς. Κριτήρια Αξιολόγησης στὸ Αδίδακτο Κείμενο γιὰ τὴν Β' καὶ Γ' Λυκείου σύμφωνα με τὸ νέο σύστημα διδασκαλίας, Β' τόμος, ἐκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2022.

-Θεματογραφία Αρχαίας Ἑλληνικῆς γιὰ Β' καὶ Γ' Λυκείου σύμφωνα με τὸ νέο σύστημα διδασκαλίας, Α' τόμος, ἐκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 2021.

-Διδακτικὴ ἀρχαίων Ἑλληνικῶν-Κριτήρια στὸ ἀδίδακτο κείμενο, τόμος Α' , δομὴ πρότασης, ἐκδ. 24Γράμματα, Αθήνα 2021.

-Διδακτικὴ ἀρχαίων Ἑλληνικῶν-Κριτήρια στὸ ἀδίδακτο κείμενο, τόμος Β' , δομὴ περιόδου, ἐκδ. 24Γράμματα, Αθήνα 2021.

-Συντακτικὸ γιὰ τὴν ἀττικὴ διάλεκτο τῆς Αρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσας, ἐκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2019.

-Συντακτικὸ καὶ Γραμματικὴ τῆς Αρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσας, ἐκδ. 24γράμματα, 2020.

-Συντακτικὸ καὶ Γραμματικὴ Λατινικῶν, ἐκδ. 24γράμματα, 2020.

-Φάκελος Υλικού Αρχαίων Ελληνικών Γ' Λυκείου, τόμος Α', εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2021.

-Φάκελος Υλικού Αρχαίων Ελληνικών Γ' Λυκείου, τόμος Β', εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2020.

-Κριτήρια αξιολόγησης στον Φάκελο Υλικού Αρχαίων Γ' Λυκείου, Α' τόμος, εκδ. 24γράμματα, Αθήνα 2022.

-Κριτήρια αξιολόγησης στον Φάκελο Υλικού Αρχαίων Γ' Λυκείου, Β' τόμος, συνδυαστικά κριτήρια, εκδ. 24γράμματα, Αθήνα 2022.

-Πλάτων, Πρωταγόρας και Πολιτεία σύμφωνα με το νέο σύστημα διδασκαλίας, εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 2019.

-Αριστοτέλης, Ηθικά Νικομάχεια και Πολιτικά σύμφωνα με το νέο σύστημα διδασκαλίας εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 2019.

-Λυσίας, ὑπὲρ Μαντιθέου σύμφωνα με το νέο σύστημα διδασκαλίας, εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 2022.

-Περικλέους Επιτάφιος, εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα 2018.

-Συντακτικό καὶ Γραμματική Αρχαίας Ελληνικής, εκδ. Φροντιστήρια «Διακρότημα», Αθήνα 7 2016.

-Λυσίου ὑπὲρ Μαντιθέου, εκδ. Φροντιστήρια «Διακρότημα», Αθήνα 10 2016.

-Φιλοσοφικός Λόγος, Πλάτων και Αριστοτέλης, εκδ. Φροντιστήρια «Διακρότημα», Αθήνα 10 2016.